

POSTANOWIENIE

Dnia 1 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Piotr Mirek

w sprawie **J. G.**

skazanej z art. 258 § 1 k.k., art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 1 lipca 2020 r.

na posiedzeniu bez udziału stron,

wniosku obrońcy skaranej o wznowienie postępowania

zakończanego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 7 maja 2009 r., sygn. akt II AKa (...)

na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k. oraz art. 639 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

1. wniosek oddalić;

2. obciążyć skaraną kosztami sądowymi postępowania w przedmiocie wznowienia postępowania, tj. uiszczoną opłatą od wniosku oraz zasądzić od skaranej na rzecz Skarbu Państwa 20 (dwadzieścia) zł tytułem wydatków tego postępowania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w R. wyrokiem z dnia 30 grudnia 2008 r., sygn. akt II K (...), uznał oskarżoną J. G. (sprawa dotyczyła także wielu innych oskarżonych) za winną:

1. udziału w zorganizowanej grupie przestępczej, za co wymierzył jej na podstawie art. 258 § 1 k.k. karę roku pozbawienia wolności;

2. udziału w wytwarzaniu środków odurzających, za co wymierzył jej na podstawie art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii karę 4 lat pozbawienia wolności i 100 stawek dziennych grzywny przy określeniu jednej stawki na kwotę 10 zł;

3. udzielenia 10 cm sześciennych polskiej heroiny w zamian za korzyść majątkową, za co wymierzył jej na podstawie art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in. karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd I instancji połączył orzeczone kary i orzekł karę łączną 4 lat pozbawienia wolności oraz przepadek kwoty 16.860 zł, jako równowartości osiągniętej korzyści majątkowej.

Wyrokiem z dnia 7 maja 2009 r. Sąd Apelacyjny w (...) w sprawie sygn. akt II AKa (...), na skutek apelacji złożonej przez obrońcę oskarżonej (w postępowaniu odwoławczym rozpoznawano także apelacje innych oskarżonych oraz prokuratora), utrzymał wyrok w mocy wobec tej oskarżonej. W dniu 10 lutego 2020 r. wpłynął do Sądu Najwyższego wniosek obrońcy skazanej o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania sądowego w przedmiotowej sprawie, uchylenie wyroków w niej zapadłych i przekazanie jej do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w R. . Podstawą prawną wniosku był art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. Autor wniosku powołał się na dowód uzyskany w toku kolejnego postępowania karnego, jakie toczyło się przeciwko skazanej J. G. w sprawie Sądu Rejonowego w R. o sygn. akt II K (...). W toku tego nowego procesu o inne czyny skazanej zasięgnięto ponownie opinii biegłych lekarzy psychiatrów o stanie zdrowia psychicznego ówczesnej oskarżonej oraz została przeprowadzona obserwacja sądowo-psychiatryczna. Biegli rozpoznali u J. G. psychozę urojeniową związaną z silnym stresem przeżywanym przez nią w okresie objętym zarzutem postawionym jej w sprawie II K (...), tj. między październikiem 2013 r. i październikiem 2014 r. W następstwie tego ustalenia biegli wyrazili przekonanie, że w tym czasie nie miała ona zdolności do rozpoznania znaczenia swoich czynów i pokierowania swoim postępowaniem, co ostatecznie doprowadziło do uznania, że zachodzą warunki przewidziane w art. 31 § 1 k.k. Biegli odnotowali także, że podobne objawy psychotyczne mogły wystąpić u skazanej J. G. kilka lat wcześniej, kiedy też toczyło się przeciwko niej postępowanie karne.

Zdaniem autora wniosku, właśnie stwierdzenia zamieszczone w opinii sporządzonej dla potrzeb postępowania Sądu Rejonowego w R. w sprawie II K (...), stanowią nowe okoliczności nieznane wcześniej sądowi odnoszące się do stanu zdrowia psychicznego skazanej J. G. Z późniejszej opinii sądowo-psychiatrycznej sporządzonej po przeprowadzeniu obserwacji, wynika bowiem, że skazana może cierpieć na psychozy urojeniowe wywołane silnym stresem, które również w sprawie Sądu Okręgowego w R. , sygn. akt II K (...), mogły uzasadniać przyjęcie wystąpienia okoliczności wyłączającej winę, tj. choroby determinującej niepoczytalność J. G..

Ponadto, obrońca skazanego złożył wniosek o przeprowadzenie w trybie art. 546 k.p.k. dowodu z opinii biegłych psychiatrów i biegłego psychologa ze Specjalistycznego Psychiatrycznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w J. w celu ustalenia, czy oskarżona w czasie popełnienia czynów wyczerpujących znamiona przestępstw przypisanych jej w sprawie Sądu Okręgowego w R. , sygn. akt II K (...), posiadała w pełni zachowaną zdolność rozumienia ich znaczenia lub pokierowania swoim postępowaniem, czy też zdolność ta z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego, bądź innego zakłócenia czynności psychicznych była wyłączona lub ograniczona w stopniu znacznym. Wsparciem dla przedstawionego wniosku miały być akta Sądu Rejonowego w R. w sprawie II K (...), w których znajduje się przedmiotowa opinia sporządzona po obserwacji sądowo-psychiatrycznej.

W przedmiotowej sprawie stanowisko swoje na piśmie co do wniosku o wznowienie przedstawił prokurator Prokuratury Krajowej, wnosząc o oddalenie wniosku. W uzasadnieniu swojego pisma prokurator podkreślił, że taka konkluzja jest następstwem analizy opinii sądowo-psychiatrycznej sporządzonej dla potrzeb postępowania II K (...) Sądu Rejonowego w R. właśnie przez biegłych z tej placówki, którą wskazuje autor wniosku.

Prokurator podniósł następnie, że w toku postępowania głównego przed Sądem Rejonowym w R. w sprawie II K (...), biegli powiązali zachowania ówczesnej oskarżonej, ocenione jako objawy psychotyczne, z silnym stresem, jaki J. G. przeżywała w tym okresie (prawdopodobnie) w związku z problemami psychicznymi swej córki. Natomiast odnosząc się do wcześniejszych objawów

nietypowego zachowania J. G. , ocenili je jako reakcję związaną z już toczącym się postępowaniem karnym w innej sprawie prowadzonej przeciwko oskarżonej.

W konkluzji swego stanowiska prokurator wyraził przekonanie, że przedstawione w toku postępowania wznowieniowe okoliczności, choć spełniają wymaganie jako *propter nova*, jednak nie wskazują na oczywistą wadliwość wyroku w sprawie Sądu Okręgowego w R., sygn. akt II K (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanej J. G. o wznowienie postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w R., sygn. akt II K (...), okazał się niezasadny. Trzeba w pełni podzielić ocenę wyrażoną w przedmiocie tego wniosku przez prokuratora Prokuratury Krajowej i podkreślić, że argumentacja przedstawiona w nadesłanym przez niego stanowisku pisemnym jest wyczerpująca.

Trafnie przypomniano w tym wystąpieniu, że istotą postępowania wznowieniowego nie jest ponowna kontrola prawidłowości oceny materiału dowodowego przeprowadzonej przez sądy w sprawie prawomocnie zakończonej, a więc nie można dokonywać ponownej weryfikacji tych samych dowodów. Jedynie w wypadku ujawnienia się nowego dowodu lub nowego faktu, konieczne jest badanie tego nowego dowodu lub faktu (także wynikającego z nowego dowodu) na tle całokształtu dowodów dotychczas przeprowadzonych w postępowaniu już prawomocnie zakończonym, tak aby ustalić, czy te nowe okoliczności wskazują na to, że prawomocne orzeczenie jest błędne, przy czym stopień pewności co do tej sądowej pomyłki określa się jako „*graniczący z pewnością*” lub wskazujący na „*duże lub wysokie prawdopodobieństwo*” (por. postanowienia SN: z dnia 16 października 2014 r., II KO 84/13, z dnia 24 maja 2016 r., V KO 29/16; z dnia 27 lutego 2017 r., V KO 92/16). Drugą bowiem przesłanką wznowienia postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. jest wymaganie, aby te nowe fakty i dowody wskazywały, że:

a/ skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze,

b/ skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary

albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne zaostrożenie kary,

c/ sąd umorzył lub warunkowo umorzył postępowanie karne, błędnie przyjmując popełnienie przez oskarżonego zarzucanego mu czynu.

Trzeba w związku z tym w pierwszej kolejności wskazać, że w toku prawomocnie zakończonych postępowań w sprawie, której dotyczy obecny wniosek, ówczesnie podejrzana J. G. została poddana badaniu przez biegłych lekarzy psychiatrów z udziałem psychologa klinicznego (k. – 2778-2780). Odnotować przy tym należy, że z postanowienia prokuratora zasięgającego opinii tych biegłych z dnia 30 maja 2008 r. (k. – 2701) wynika, iż przesłankami do podjęcia takiej decyzji było oświadczenie ówczesnej podejrzanej o leczeniu psychiatrycznym, a także zmienność składanych wyjaśnień. Natomiast w toku tego badania J. G. zanegowała fakt leczenia psychiatrycznego i ujawniła, że korzystała jedynie z konsultacji psychiatrycznych w związku z atypowym zachowaniem polegającym na rzucaniu przedmiotami, płaczu, krzykach (k. – 2779). Biegli opiniujący w niniejszej sprawie mieli więc w polu widzenia informacje o zachowaniach J. G., które spowodowały zasięgnięcie opinii i przy uwzględnieniu tego faktu, w swoich wnioskach stwierdzili, że nie stwierdzają u badanej choroby psychicznej w sensie psychozy, upośledzenia umysłowego ani uzależnienia od środków odurzających; nie stwierdzili też innych zaburzeń czynności psychicznych, które miałyby wpływ na poczytalność oskarżonej w czasie czynów. Tymczasem, wobec braku odmiennych informacji i ustaleń można przyjąć, że właśnie do wspomnianych wyżej okoliczności i zachowań J. G. ujawnionych w czasie postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w R., sygn. akt II K (...), odnieśli się biegli lekarze psychiatrzy opiniujący o stanie zdrowia psychicznego J. G. w sprawie II K (...) Sądu Rejonowego w R.. Trzeba w tym miejscu szczególnie zaakcentować wnioski wyprowadzone przez tych biegłych, których opinia stała się podstawą wniosku o wznowienie postępowania. Nie ulega bowiem wątpliwości, że także po przeprowadzeniu obserwacji sądowo-psychiatrycznej biegli opiniujący w sprawie K (...) Sądu Rejonowego w R. nie ujawnili u J. G. choroby psychicznej ani upośledzenia umysłowego. W wyniku przeprowadzonych badań nie stwierdzono też zmian organicznych w OUN, nie ujawniono objawów psychozy urojeniowej ani

potrzeby poddania leczeniu psychiatrycznemu. W przekonaniu biegłych poczytalność oskarżonej także w czasie postępowania sądowego w sprawie Sądu Rejonowego w R. , sygn. akt II K (...), nie budziła wątpliwości. Natomiast przebyty epizod psychotyczny został ograniczony tylko do określonego przedziału czasowego, a zachowania podejmowane w tym czasie uzasadniały przyjęcie tezy o braku zdolności do rozpoznania znaczenia czynów i pokierowania swoim postępowaniem.

Zatem, w obu opiniach, do których odwoływały się Sądy: Okręgowy i Rejonowy, wspólne są wnioski co do braku występowania u osk. J. G. choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego i innych czynników trwale ograniczających jej sprawność psychiczną. Natomiast biegli opiniujący po przeprowadzeniu obserwacji sądowo-psychiatrycznej zidentyfikowali czynnik, który spowodował epizod psychotyczny związany z urojeniami będącymi przedmiotem zarzutów stawianych w sprawie II K (...) Sądu Rejonowego w R. oraz – w ramach wyrażonych przez biegłych przypuszczeń – ujawnił się (co należy szczególnie zaakcentować) dopiero w toku postępowania prowadzonego w sprawie Sądu Okręgowego w R., sygn. akt II K (...). Czynnikiem tym – w ocenie biegłych – był silny stres, na który osk. J. G. jest mało odporna, przez co trudne sytuacje życiowe w jakich się znalazła (konflikty z córką, próby samobójcze tej ostatniej, przesłuchania w sprawie związanej z zarzutami narkotykowymi) wywoływały nieadekwatne do nich zachowania. O ile jednak w sprawie K (...) Sądu Rejonowego w R. przedmiotem postępowania były właśnie czyny popełnione w związku z urojeniami jakich J. G. doświadczała w czasie ich dokonywania, o tyle zachowania odnotowane w toku procesu w sprawie Sądu Okręgowego w R., sygn. akt II K (...), miały charakter następczy w stosunku do czynów będących przedmiotem postawionych w niej zarzutów. Zatem, nawet podjęcie próby weryfikacji rzeczywistego wystąpienia takiego epizodu i jego skali oraz przyznania mu takiej rangi, która mogłaby wpłynąć na ograniczenie zdolności skazanej do rozpoznania znaczenia swoich czynów i możliwości pokierowania swoim postępowaniem, nie mogłoby odnosić się do czynów będących przedmiotem zarzutów, lecz dotyczyłoby okresu postępowania przygotowawczego. W tym zaś okresie organy procesowe dysponowały opinią biegłych lekarzy psychiatrów i

psychologa z dnia 30 maja 2008 r., w której – co istotne – odnotowując wystąpienie atypowych zachowań osk. J. G., nie dostrzeżono takiego ich ówczesnego natężenia, które uzasadniałoby tezę o wystąpieniu nawet okresowych objawów psychozy i wskazywały na możliwość wywarcia wpływu na zakres odpowiedzialności oskarżonej.

W tych warunkach nawet nadanie okoliczności podniesionej przez autora wniosku o wznowienie postępowania rangi nowego faktu lub dowodu nie prowadziło do wniosku, że skazana J. G. nie popełniła czynów, które przypisano jej wyrokiem Sądu Okręgowego w R. w sprawie II K (...) albo czyny te nie stanowiły przestępstwa lub nie podlegały karze. Nie jest natomiast rolą postępowania mającego na celu rozpoznanie wniosku o wznowienie postępowania prawomocnie zakończonego, przeprowadzanie dowodów, które miałyby dopiero potwierdzić lub wykluczyć tezy sformułowane we wniosku. Stąd też nie było podstaw do przeprowadzenia nowej opinii biegłych lekarzy psychiatrów w przedmiocie ustalenia stanu zdrowia psychicznej skazanej J. G. i to w aspekcie retrospektywnym, tj. odnoszącym się do okresu, jakiego dotyczyła jej działalność przypisana w procesie toczącym się w sprawie II K (...).

W świetle powyższych okoliczności wniosek obrońcy skazanej J. G. o wznowienie postępowania w niniejszej sprawie nie zasługiwał na uwzględnienie.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 639 k.p.k.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy postanowił, jak na wstępie.